CZU: 343.4:316.625:159.943 https://doi.org/10.5281/zenodo.7655665

COMPORTAMENTELE MANIPULATORII ÎN RAPORTUL RELAŢIONAL „ADULT-COPIL”

GRAMA (TIMOTIN) Mariana
doctor în drept, conferenţiar universitar
Departamentul Drept penal,Facultatea de Drept, USM
ORCID ID: 0000-0002-2633-5381

TIMOTIN Victoria
licenţiată în psihologie, master în drept,
psiholog, Serviciul de Protecţie şi Pază de Stat
ORCID ID: 0000-0001-8392-9269

Summary. *Most parents try raise their children the way they think is best, loving them and giving them what they need. However, sometimes the adopted strategies fail. It's normal, because we're not perfect and we can't always do things "by the book". As long as the mistake is identified and subsequently corrected, things are under control. But there is a special category of parents, namely those who constantly apply methods that are harmful to their children, manipulate their children. We are not talking about occasional mistakes that are corrected but about behaviors that are maintained over time. It is good know that and kind of behavior that emotionally damages the child or causes trauma is toxic behavior.*
Similarly, children, in order to satisfy their own interests, can manipulate their parents, grandparents or other adults who can solve some or other problems for them.

Keywords: *manipulative behavior, adult, child, abuse.*

Conform dicţionarului de Sociologie [1, p.332], manipularea reprezintă acţiunea de a determina un actor social (persoană, grup, colectivitate etc.) să gândească şi să acţioneze într-un mod compatibil cu interesele iniţiatorului, iar nu cu interesele sale, prin utilizarea unor tehnici ca persuasiunea, care distorsionează intenţionat adevărul, lăsând impresia libertăţii de gândire şi decizie.

În funcţie de amplitudinea modificărilor determinate într-un anumit context social, Philip Zimbardo [2, p.1] clasifică manipulările după cum urmează:

- manipulări mici - determină modificări minore în situaţia socială dar pot avea şi efecte ample, neprevăzute manipulări;
- medii - determină modificări importante ale situaţiei sociale, cu efecte ce pot depăşi dramatic aşteptările, dat fiind că puterea de influenţare a conjuncturilor sociale asupra comportamentului uman e subevaluată manipulării;
- mari - influenţează întreaga cultură în care trăieşte individul, sistemul propriu de valori, comportament şi gândire.

Manipularea mai poate fi numită şi influenţare, astfel ea poate îmbrăca câteva forme: persuasiunea, dezinformarea, intoxicarea (prin minciună, zvon, propaganda etc.)

Manipularea este utilizată din momentul existenței omului, dacă facem o paralelă biblică, încă atunci când Dumnezeu i-a creat pe Adam şi Eva, şi fructul interzis, Eva fuse-se manipulată de Lucifer pentru a mușca din fruct, prin faptul că acesta-i spuse-se: ”Oare dacă vei gusta din el, vei putea fi ca Dumnezeu”. Astfel, aceasta își are locul în viața de zi cu zi, în orice relație ce se creează între doi oameni, fie pur şi simplu manipulezi pentru a crea o impresie bună, sau o faci pentru că urmărești scopuri meschine.

Actualmente ne întâlnim cu manipularea practic în orice relaționare, fiind chiar şi job-uri precum influencer, care provine de la cuvântul a influența, adică persoana manipulează alți oameni prin conținutul postat pe diferite rețele de socializare, iar oamenii de bună voie urmăresc astfel de informații, de multe ori acestea nefiind veridice. Ne învârtim într-o manipulare psihologică, un tip de influență socială care urmărește schimbarea percepției sau comportamentului celorlalți cu ajutorul unor tactici ascunse, amăgitoare sau chiar abuzive. Pentru că manipulatorul își urmărește doar propriile interese, deseori în detrimentul altora, aceste metode pot fi considerate exploatatoare, imorale şi înșelătoare. Persoanele manipulate au impresia că acționează conform ideilor şi intereselor proprii, în realitate însă ele preiau o părere (argumentare, idee, evaluare) care nu le aparține, ci le-a fost indusă prin diferite mijloace. In acest scop pot fi utilizate o multitudine de procese şi fenomene.

Manipularea, este percepută de obicei, ca un fenomen negativ, calificându-se astfel, doar după intenția urmărită de către manipulator. Respectiv, de aici putem deduce ideea că manipularea nu mereu are o conotație negativă, poate fi şi o manipulare pozitivă, de exemplu, în educația copiilor, când părinții folosesc diferite tehnici manipulative, pentru a facilita adaptarea copilului la mediul înconjurător, sau manipularea cu percepția situației de război a soldaților, pentru facilitarea spiritului civic, etc.

Identificăm o multitudine de comportamente manipulatoare în raportul relațional „adult-copil”, întrucât copilul încă nu reprezintă o ființă cu personalitatea foarte bine dezvoltată, sensibilă din punct de vedere psiho-emoțional, ceea ce constituie un punct forte pentru adultul care utilizează manipularea. Copilul nu posedă încă abilitatea de a testa ceea ce i se impune de către un adult, iar după principiul dominanței: „Ce spun cei mai în vârstă, este mereu adevărat”, respectiv tot ce este promovat de un adult, de regulă, este un adevăr absolut pentru copil.

La fel, copilul, asemeni unui adult, utilizează metoda manipulării pentru a-şi atinge scopurile personale. Personalitatea copilului se formează prin intermediul interacțiunilor zilnice şi depinde foarte mult de comportamentul adulților.

Pentru a stabili locul comportamentelor manipulatorii în această tipologie de relaționare, urmează să explicăm stadiile de evoluție psiho-emoționale a

copilului şi caracteristicile generale, pentru a-i identifica vulnerabilităţile psihologice:

1. ***Nou-născutul şi sugarul (0-1 an).*** Copilul este dependent total de persoana ce îl îngrijeşte. Se dezvoltă sentimentul de ataşament faţă de părinte/îngrijitor. Nu poate face distincţie între sine şi mediul înconjurător (în primele luni de viaţă). Imită expresiile emoţionale pe care le observă la părinţi sau la alte persoane apropiate. Manifestă teamă sau neliniște în absența persoanelor apropiate (anxietate de separare). Comunică prin plâns la nevoile fiziologice şi emoţionale. Are tendința continuă de explorare (merge în patru labe prin cameră, ia diferite obiecte în mână şi le pune în gură etc.);

2. ***Copilăria timpurie (1-3 ani).*** În această perioadă copiii explorează mediul, acţionează spontan şi necontrolat. Gândeşte într-o manieră concretă, dar totodată percepe relaţia cauză- efect referitor la ceea ce se întâmplă (cineva bate la uşă, înseamnă că vine cineva, dacă se închide uşa zgomotul se aude mai încet etc.). Se enervează foarte uşor atunci când nu obţine ceea ce îşi doreşte. Este hiperactiv, explorează continuu mediul şi solicită părinţilor să participe la jocurile lui. Manifestă gelozie faţă de cei care sunt în centrul atenţiei părintelui;

3. ***Şcolarul mic (6/7 – 10/11 ani).*** Această perioadă este apreciată de unii autori ca sfârşit al copilăriei şi un început primar al pubertăţii. Problemele acestei etape sunt legate de adaptarea şcolară şi de învăţare. Învăţarea devine tipul fundamental de activitate, solicitând intens intelectul şi determinând dezvoltarea unor capacităţi şi strategii de învăţare. Paralel cu acest proces, copilul face achiziţii importante – deprinderile de scris/citit, ce devin condiţia şi instrumentul însuşirii altor achiziţii. Copilul între 6-7/10-11 ani poate învăţa orice sport: mersul pe bicicletă, înot, patinaj etc. cu condiţia să fie susţinut şi stimulat în acest sens. Copilul însuşeşte pe parcursul acestei perioade un mare volum de cunoştinţe, dezvoltându-şi concomitent modalităţi noi de înţelegere. Se dezvoltă o serie de calităţi ale cunoaşterii cum ar fi: observarea atentă, exprimarea în mod desfăşurat a ideilor, imaginaţia etc. Imaginaţia elevului mic devine mai complexă, mai bogată, se bazează pe termeni şi împrejurări din ce în ce mai variate. El se entuziasmează repede, are o mare admiraţie pentru faptele eroice şi pentru întâmplările neobişnuite, îi place să aibă roluri în care să interpreteze personajele preferate. Înainte de intrarea în şcoală, copilul se caracterizează prin instabilitate emoţională, copleşit de emoţii. Se dezvoltă propriile dorinţe şi aspiraţii. Copilul înţelege şi resimte tot ceea ce se întâmplă în familie (conflicte, certuri, despărţiri). Relaţiile afectuoase dintre părinte şi copil, cât şi relaţiile dintre părinţi conduc la structurarea pozitivă sau invers a personalităţii. În această perioadă, la nivelul personalităţii se structurează trebuinţele, interesele şi atitudinile. Armonizarea relaţiilor părinte-copil, o viaţă de familie echilibrată şi afectuoasă dezvoltă o

personalitate ce are încredere în forţele proprii, se adaptează uşor la viaţa şcolară şi dobândeşte un real echilibru emoţional. Modul în care el apreciază mediul şcolar (corectitudinea, lipsa favoritismului), dezvoltă la copil simţul propriei valori. La acest nivel de vârstă, jocul capătă valenţe noi. Copiilor le plac jocurile cu subiect, cu roluri. Perioada şcolarului mic se caracterizează din punct de vedere social, prin apariţia prieteniilor, copiii devenind mai puţin dependenţi de părinţi şi mai interesaţi de colegi, de prieteni;

4. ***Pubertatea (11/12 – 13/14 ani).*** Pubertatea este percepută ca sfârşitul copilăriei, remarcându-se prin procesul de creştere accentuată, maturizare intensă (mai ales sexuală) şi printr-o structurare complexă a personalităţii. Primele semne ale pubertăţii sunt legate de concentraţia din sânge a hormonilor masculini (testosteronul) şi feminini (estrogenul). Aceştia sunt responsabili în mare parte de transformările pe plan biologic. [3, p.151]

Ne oprim la vârsta de 14 ani, pentru că, deşi actele normative consideră ca copilul este copil până la vârsta de 18 ani, psihologic, după 14 ani copilul devine adolescent, ceea ce înseamnă maturizarea psiho-emoțională şi cognitivă. Astfel, după 14 ani vorbim despre o vulnerabilitate mai scăzută la comportamentele manipulatorii fiind înregistrată creşterea responsabilităţii acestuia. Respectiv, au fost analizate doar perioadele în care copilul este infantil din punct de vedere psiho-emoțional.

Din cele menţionate anterior, concludem faptul că părintele, sau adultul (educator, bunei, tutore etc.) ocupă o poziţie centrală în evoluţia copilului, acesta fiind ca punct de reper pentru ulterioara sa dezvoltare psihologică. Aici mai este necesar de a evidenţia noţiunea de ataşament, ce este esenţială în relaţia „adult-copil”, cât şi pentru toate relaţiile ce urmează a fi stabilite pe parcursul vieţii de către copil. Aceasta semnifică nevoia fiinţelor umane de a forma şi întreţine legături emoţionale puternice faţă de alte fiinţe umane, prima forma de ataşament, copilul, de regulă, o stabileşte cu părintele, sau cu prima figură, care este mama. Calitatea relaţiilor din perioada adultă a persoanei, este direct proporţională cu tipul de ataşament stabilit cu figura principală, spre exemplu, dacă mama a fost absentă în educaţia copilului sau neutră la nevoile acestuia, copil va creşte cu un sentiment de nesiguranţă faţă de ceilalţi, fiind unul evitant, sau dimpotrivă, va avea încredere în fiecare necunoscut, fiind într-o căutare inconştientă a figurii parentale.

În primul rând vom examina conotaţia negativă a manipulării parentale. Astfel, atunci când analizăm raportul de manipulare „adult-copil”, prima idee ce se creionează este *Părintele Manipulator*, sau dominator, aceştia îşi ating mereu scopul şi obţin ceea ce doresc fără a fi nevoie să ceară în mod direct. Aşadar, acesta nu este empatic, nu are răbdare să îl asculte pe celălalt, nu ştie să îl susţină

pe celălalt, va încerca mereu să-şi impună propriile reguli, să dea ordine, să îţi spună ce trebuie să faci, care sunt prioritățile tale, îţi va stabili programul, ba chiar va ajunge să-i aleagă prietenii sau, de ce nu, partenerul de viaţă. Părinţii manipulatori sunt foarte buni scenarişti. Ei vor reuşi să creeze scenarii astfel încât copilul să aibă nevoie de ei, fără a-şi da seama în ce situaţie se află, utilizând fraze precum: „*Ce te-ai face tu fără mine*”. Trist este că, de multe ori, copiii acestor părinţi devin depresivi.

Exemple de comportamente parentale manipulatorii: părinţii se comportă în moduri care fac copilul să se simtă vinovat, pun presiune pe milă; controlează constant şi cer să-i povestească din nou cum a decurs ziua; încep să se îmbolnăvească brusc, dar refuză constant ajutorul medical; intervin constant în relaţiile personale; văd viaţa şi viitorul copilului doar în tonuri gri.

Ce se întâmplă atunci, nevoile copilului nu sunt niciodată un subiect principal pentru părinţi? Manipularea nu înseamnă luarea în considerare a dorinţelor sau preferinţelor altuia. El (copil sau adult) va rămâne mereu un obiect pentru părinte, pentru propria-şi satisfacere, de obicei când sunt utilizate astfel de tip de comportamente vorbim de propriile traume din copilărie, care creionează nevoia de a fi iubit şi acceptat de cel apropiat. Şi, desigur, manipularea părinţilor se maschează întotdeauna sub grijă, tutelă şi iubire. Astfel de relaţionare creează o reacţie în lanţ, părintele este manipulator cu copilul, ulterior copilul devine un iscusit manipulator, şi tot aşa precum în domino.

Cele mai frecvente manipulări, sau mai bine zis copilul folosit ca unealtă de manipulare, are loc în cazul divorţului părinţilor. Perioada când are loc divorţul, deseori este însoţită de neînţelegerea între cei doi parteneri, în care se identifică lupta pentru custodia copilului. Nici unul din părinte, nu doreşte să cedeze custodia copilului şi în loc să se aşeze la masa de negocieri, punând interesele copilului mai presus, aceştia îşi aruncă învinuiri reciproc. Pe baza supărării lor, încep a folosi acel suflet micuţ ca unealtă de câştig asupra oponentului. Copilul are nevoie de ambii părinţi, fie ei vinovaţi unul faţă de celălalt sau nu, dar în acesată luptă nemulţumirea interioară a părinţilor prevalează. Cum anume este folosit copilul în jocul manipulator? În momentul în care copilul se află cu unul din părinţi, acesta îl bombardează cu informaţii precum că celălalt părinte este rău, spre exemplu: „*uite el ne părăseşte; tata nu te iubeşte pe tine; el o să îşi facă altă familie; de noi o să uite; nu are nevoie de tine”* sau chiar nu-i permite copilului să se vadă cu tatăl. Exact la fel, se întâmplă şi viceversa, atunci când copilul se află cu a doua figură parentală. Copilul este pus în faţa alegerii pe care el nu este capabil s-o facă, fiind folosit în interesele exclusiv a părinţilor. Să ne imaginăm, că copilul este martor la distrugerea propriei sale lumi, pentru ca lumea lui, până la vârsta de adolescenţă, este familia, părinţii, lumea lui se împarte în două părţi, şi mai

mult ca atât, una din părțile sale interioare o jigneşte pe cealaltă, întrucât, el, lumea sa interioară este constituită din mama şi tata, din simbioza lor. Are loc o distrugere a structurii sale interioare, a emoțiilor, gândurilor, viselor.

Mai tragic decât asta, poate fi doar faptul că părinții se află într-un divorț emoțional, dar continuă să locuiască împreună şi să pretindă a fi o familie, certându-se constant față de copil şi să folosind scuza „*Noi am rămas împreună pentru copil”,* manipulându-l în continuare pe acesta şi folosindu-l ca unealtă de răzbunare asupra celuilalt. Cât de mic nu ar fi copilului, lumea lui emoțională este foarte vastă, rațiunea se dezvoltă pe parcursul evoluției sale. Cu lumea afectivă acesta se naşte, afectivitatea fiind moştenită încă de la primele forme de evoluție. Respectiv, copilaşul foarte bine simte ce se întâmplă în jurul său şi această fațetă, sau metodă de manipulare, pe carece o folosesc părinții ”*de a rămâne împreună”* dezvoltă în copil un sentiment aprig de vinovăție. El se simte vinovat față de părinții care suferă fiind împreună şi rămân aşa doar din cauza lui.

În cazul unui divorț, fie el şi emoțional, cel mai bine ar fi ca toate disputele să aibă loc în lipsa copilului, iar nevoile lui să fie puse mai presus ca propriile supărări. Fiecare părinte trebuie să înțeleagă clar că copilul are nevoie de ambii, chiar şi separați între ei, dar împreună pentru el. În cazul unui divorț emoțional, dar cu decizia părților de a rămâne împreună, ar fi viabil ca ambii să depună efort să creeze o atmosferă de înțelegere şi conlucrare în familie. De regulă, aceasta este foarte dificil, respectiv, mai bine să fie un divorț real decât unul afectiv, dar presant pentru toți membrii familiei.

La fel, părinții pot manipula copiii lor, pentru a-şi satisface propriile visuri, cum ar fi, de exemplu, tatăl care mereu şi-a dorit să fie sportiv de performanță, dar nu s-a putut realiza, şi depune toate eforturile, ca acest vis să-i fie împlinit prin al său copil, neglijându-i-i propria sa cale şi propriile talente. Copilul poate nici nu posedă careva abilități sportive, poate fi un om al artei, dar din propriul egoism al părintelui potențialul copilului poate fi curmat, ulterior fiind posibilă dezvoltarea unui sentiment de repulsie față de această figură părintească.

Nu doar părinții pot fi manipulatori cu copiii, ci şi alți adulți cu care copilul interacționează, precum buneii, tutorele, educatorul de la grădiniță, profesorul, etc. Spre exemplu, bunica nu poate suporta soția fiului său şi întotdeauna, când interacționează cu nepotul, încearcă să îl manipuleze în aşa fel (prin daruri sau măguliri), încât acesta să îi zică bunicii tot ce se întâmplă între mama şi tata. Un frecvent tip de manipulare utilizat în diferite raporturi „adult-copil”, este comparația acestuia cu altul, pentru a-i ridica reuşita sau denigra imaginea, atât utilizat de către părinte, cât şi de educator sau profesor [4].

Într-un final, orice tip de manipulare negativă, are la bază un scop personal, egoist şi/sau propria frică de nerealizare, înlăturând interesul copilului.

Manipularea negativă este un tip agresiv de manipulare, care ulterior duce la dezvoltarea unui adult defectat şi traumatizat, care stabileşte relaţii deficitare şi întâmpină dificultăţi în a întemeia o familie. De regulă, cei supuşi manipulării de mici, devin manipulatori iscusiţi la maturitate.

Este necesar de evidenţiat faptul că manipularea nu este doar negativă, cel puţin cea folosită în raport cu copilul, totul depinde de scopul manipulatorului. În cazul în care părintele are ca scop de a educa sau a ”amăgi„ un pic copilul, pentru ca acesta să facă ceea ce într-adevăr este benefic pentru el, vorbim despre manipulare pozitivă.

Adesea copilul se opune indicaţiilor părinţilor, sau adulţilor, respectiv aceştia trebuie să apeleze la diferite mici şiretlicuri pentru a face ceea ce e corect, copilul fiind împotrivă să facă de unul singur. De exemplu, copilul are durere acută de dinte, dar refuză să meargă la doctor. Un părinte îi poate zice: „*După ce o să scoatem dintele, o să vină Zâna Măseluţă şi o să-l ia*”, în aşa mod copilul va face de bună voie ceea ce este sănătos pentru el, sau pentru a-l responsabiliza: „*Fă-ţi temele, de nu, vei fi lipsit de gadget-uri”*. Nu mereu când vorbim despre manipulare, ne referim la ceva rău.

Raportul de relaţionare „adult-copil”, din perspectiva utilizării manipulării, conţine două variabile similare, aşa cum un adult poate fi manipulator cu un copil, aşa şi copilul poate fi foarte priceput în a influenţa un adult.

Din primele sale zile, copilul este un manipulator al familiei, iar el n-o face pentru că are intenţii ascunse, ci doar din neputinţa proprie.

Prima sa formă de manipulare este plânsul: încă de la naştere, plânge când îi este foame, când ceva îl deranjează, sau ceva doreşte. Foloseşte plânsul pentru ca părintele să îi ofere ceea de ce are el nevoie şi pentru că nu posedă altă unealtă pentru a comunica. Plânsul la bebeluşi este un reflex înnăscut ca reacţie de apărare, nu este o acţiune simulată, dar considerăm, ca ar fi inclusă în manipulare, întrucât, influenţează părintele să îndeplinească dorinţa copilului, una inconştientă. Putem vorbi despre o manipulare conştientă deja când copilul trece de 3-6 luni.

De ce manipulează copiii? Pentru ca este cea mai la îndemâna metoda pentru ei, care nu da greş aproape niciodată pentru a obţine ceea ce in mod normal nu ar obţine. Cu alte cuvinte, s-au convins de nenumărate ori ca ţipetele, plânsul, şantajul emoţional şi minciuna îi înduplecă pe părinţii sa le ofere ceea ce îşi doresc.

Pentru ca au descoperit butoanele de reacţie ale părinţilor. Copilul simte că părintelui îi este ruşine de ce spune lumea, tocmai de aceea va răbufni în ultimul hal în timpul cumpărăturilor la supermarket. Copilul vede ca părintele se simte vinovat de stările negative ale copilului şi ca părintele ar face orice îi sta în putinţă ca plânsul şi supărarea copilului sa înceteze.

Pentru ca testează limitele. Manipularea este o metoda prin care copilul învaţă ce funcţionează atunci când îşi doreşte să obţină lucruri, unde se termina rolul părintelui şi unde începe rolul lui. Este o metoda pe care şi-o însuşeşte atunci când sta fata in fata cu neajunsurile.

Pentru a primi atenţie şi confirmarea ca este iubit. Prin izbucnirile lui, copilul vrea sa se asigure ca este iubit, vrea să vadă că părintelui îi pasă atunci când suferă şi va face orice pentru a obţine o reacţie din partea părinţilor. Dacă cel mic nu primeşte atenţie pozitivă, va reacţiona in cel mai irezistibil mod pentru părinte: prin comportament si gesturi extreme.

Din motiv că are un părinte manipulator. Dacă părintele va fi manipulator cu copilul, acesta va prelua comportamentul său în raport cu părintele. Dacă adultul foloseşte sintagma „*Dacă-atunci,,* copilul la fel o va face ulterior, cum ar fi „*Dacă nu-mi dai vie să mă joc cât vreau, voi pleca de acasă*”. De multe ori părintele se prinde în capcana aceasta şi dezvoltă un sentiment de frică şi vinovăţie, că poate n-ar fi un părinte destul de bun.

Pentru a crea sentimentul de vinovăţie şi a primi ce doreşte. Aici evidenţiem două tipuri de comportamente, cel de *„Tu eşti cea mai bună mamă de pe pământ”* în corelaţie cu „*De ce toţi copiii pot să facă asta, dar eu nu*”, la care se poate adăuga şi contrastul „*Nu mai eşti cea mai bună de pe pământ*”. Prin linguşirea de început copilul unge orgoliul mamei şi frica de a fi părinte rău, după care îi creează un sentiment de vinovăţie şi de neputinţă în a-i oferi ceea ce el doreşte, unde la final evidenţiază faptul că totuşi eşti un părinte rău, care amplifică frica incipientă.

Putem identifica câteva tipuri de manipulare care le utilizează copilul asupra unui adult, şi cum un adult să facă faţă acestora. [2, p.1-10]

Plânsul este cea mai îndemânatică metodă folosită de copil, la început acesta este o reacţie de apărare a organismului fătului, pe vreme ce va evolua, acesta asimilează ecuaţia Stimul→ Reacţie, la plâns el primeşte ce doreşte, care ulterior o foloseşte conştient. Important este ca părintele să diferenţieze care este un plâns real şi care este unul conştient. Cel mai important indiciu este apariţia lacrimilor, dacă ele sunt, este un plâns nemanipulativ. În aceste cazuri părintele este necesar ca să nu îi devalorizeze emoţiile, de genul „*Bărbaţii nu plâng* ” sau „*Doar bebeluşii plâng*” şi să nu-şi permită să se simtă vinovat faţă de copil, pentru că el asta percepe. În schimb poate rămâne calm, să-i explice copilului cu tact „*Faptul că plângi, nu o să mă facă să îţi cumpăr ce-ţi doreşti, o sa discutăm când te linişteşti*”. Acest fapt îl va învăţa pe copil să facă faţă lipsurilor vieţii şi să înţeleagă că depinde de el cum îşi va obţine totul în viaţă.

Crizele de isterie: plânsul, ţipătul, tăvălitul pe jos, lovitul cu capul de pereţi sunt mecanisme în faţă cărora părinţii sunt vulnerabili, în special, când aceasta are loc în public. Respectiv, dacă după încercarea de a prezenta o criză de isterie,

copilul va primi ce și-a dorit, în pofida faptului că nu a fost permis inițial de părinți, riscul că comportamentul va fi repetitiv, va fi unul foarte mare. Psihologii explică că aceste crize apar ca efect a incapacității gestionării emoțiilor, și nepotrivit ar fi ca adultul să facă și el în răspuns o criză de furie, soluția constând în păstrarea calmului adultului la această manifestație, sau evitarea în totalitate a crizei. Aceasta o să-i prezinte copilului că prin astfel de scene, el nu obține absolut nimic.

Șantajul emoțional: „*Dacă m-ai iubi, mi-ai cumpăra... Nu vreau sa fii tatăl meu*” prin acest tip de șantaj, copilul descoperă care sunt punctele sensibile ale adultului și, ulterior, poate să trateze cu indiferență sau cu ostilitate astfel de cazuri. Părintele în cazul de față nu trebuie să o ia personal, nu este despre el, ci despre o nevoie, sau moft nesatisfăcut al copilului. La fel, poate fi recunoscută utilizarea șantajului, precum: „*Văd că mă șantajezi să obții ceea ce dorești, dar nu mereu în viață o să primește tot ce-ți dorești”*.

Minciuna este o altă modalitate prin care copilu încearcă să controleze adultul. Aceasta este cea mai utilizată metodă, în special, în perioada de pubertate: „*Nu eu am spart vaza, fratele a făcut-o*„ sau „*O să dorm la prietenul meu*” . Minciuna este folosită, de obicei, când părinții reacționează agresiv la cerințele sau greșelile copilului, țipă, îi pedepsesc, insultă, posibil chiar și la greșeli mici, atunci, copilul, în loc să comunice adevărul, alege să vocifereze varianta prielnică pentru părinți.

Pentru stimularea comunicării adevărului, părintele trebuie să își păstreze calmul atunci când copilul greșește. Toți oamenii greșesc, inclusiv și copilul nu va fi o excepție**: „Acceptă-i greșeala și fii tolerant cu copilul tău”**.

Simularea comportamentului pozitiv: copilul se poartă exemplar, face curat prin casă, temele la timp, el cumva pregătește adultul pentru o ulterioară cerere. Problema acestui comportament manipulatoriu constă în faptul că după atingerea scopului, copilul revine la comportamentul obișnuit. Este benefic că periodic copilul își îndeplinește cu brio sarcinile, dar el va folosi comportamentul de față, doar atunci când va avea nevoie de ceva și nu își va corecta comportamentul bazal. În acest caz, părintele trebuie să își păstreze fermitatea și să nu să se lase amăgit de aceste acțiuni: „*Dacă te-ai comportat exemplar, ai facut-o doar pentru binele tău*„.

Apelarea la celălalt părinte: de multe ori copilului observă, spre exemplu, că nu-și poate convinge mama în a primi ce-și dorește, apelează la tatăl, și, de regulă, celălalt părinte nu decide în unison cu cel dintâi. Este important ca mama cu tata să fie reprezentați în fața copilului ca un tot întreg, și atunci când unul din ei decide într-un mod, celălalt să susțină poziția, iar dacă poziția unuia se va schimba, să fie doar de comun acord cu al doilea părinte.

Inventarea scuzelor: „*Nu știu să fac*”, „*Nu pot*”, „*Nu cunosc*” sunt scuze pe care copilul le folosește ca să se eschiveze de la ceea ce el nu dorește să facă. În acest caz, cea mai bună soluție este nu să faci în locul lui, pentru că o să crească o persoană lipsită de responsabilitate și spirit de adaptare la situație, ci să îi arăți cum se face. „*Am încredere că poți s-o faci*”, această atitudine o sa îi acorde copilului încredere că poate să facă față responsabilităților sale [5].

Concluzionând cele expuse mai sus, deducem că manipularea este inevitabilă. Adulții folosesc manipularea în raportul relațional cu copiii, cum și copiii în raport cu adulții. Manipularea nu poate fi exclusă din acest coraport. Important este ca atunci când manipularea este utilizată, să fie conștientizate de persoana adultă, riscurile la care îl supune pe cel care este mai slab, pe copil. Adultul trebuie să conștientizeze viitorul pe care îl crează copilului.

Deși copilul folosește mai multe metode de manipulare, ele nu sunt fatale pentru adult, nu duc la consecințe inevitabile, pe când manipularea adulților aplicată asupra copilului duce la dezvoltarea unei personalități adulte defectuoase, care va suferi enorm ulterior.

Adultul manipulator, poate fi numit abuzator, întrucât abuzează psihologic copilul, creându-i sentimente de vinovăție și netrebnicie, în momentul în care psihicul lui încă nu este format și este vulnerabil la toți stimulii din exterior. Având în vedere faptul, că adultul este format complet din punct de vedere psiho-emoțional, putem vorbi aici despre un act egoist și violent asupra copilului. Favorabilă este doar manipularea pozitivă, care îl învață pe copil cum să se raporteze la lumea înconjurătoare.

Manipulările folosite de copilul apar din cauza incapacității sale de a interacționa cu mediul, el testează cum ar putea să obțină ceea ce își dorește, ceea de ce are nevoie, prin persoane care sunt mai capabile, în primul rând din puncte de vedere fizic, mai apoi psihologic. Dar și aici rolul central îi revine adultului.

Referințe:

1. CĂTĂLIN, Z., VIĂSCEANU, L. Dicționar de Sociologie, București: Babel, 1998, 376p.
2. Tipuri de Șantaj și Manipulare pe care un Copil le Folosește în Relație cu Părinții. [Accesat: 17.09.2022] Disponibil:https://ru.scribd.com/doc/188557339/Tipuri-de-Santaj-Si-Manipulare-Pe-Care-Un-Copil-Le-Foloseste-in-Relatie-Cu-Parintii
3. CREȚU, T. Psihologia Vârstelor, Iași: POLIROM, 2009, 377 p.
4. Манипуляция ребенком. [Accesat: 18.09.2022] Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=NMruAnVqPCw
5. Copiii manipulează adulții - cum se comportă. [Accesat: 17.09.2022] Disponibil: https://materiale.pvgazeta.info/utilizator-212/copiii-manipuleaza-adultii-cum-se-comporta.html
6. HORN, A. Dark Psychology to Manipulate and Control People, London: Kindle, 2019, 73 p.

7. MUCCHIELLI, A. Arta de a influența. Analiza tehnicilor de manipulare, Iași: POLIROM, 2016, 204 p.
8. Manipularea. [Accesat: 17.09.2022] Disponibil: https://ru.scribd.com/document/46959356/Manipularea
9. Manipularea. [Accesat:17.09.2022] Disponibil: https://ru.scribd.com/doc/246111611/Manipularea
10. Три способа манипуляции родителями. [Accesat: 18.09.2022] Disponibil: https://www.psychologos.ru/articles/view/tri-sposoba-manipulyacii-roditelyami
11. Манипуляции Родителей Взрослыми Детьми. [Accesat: 19.09.2022] Disponibil:https://psypractice.com/publications/vzroslye-i-deti/manipulyatsii-roditeley-vzroslymi-detmi/